

Examination of Relationship between Well-being of Teacher candidates and Levels of Social Problem Solving Skill

Ruhi YİĞİT¹

ABSTRACT: Main objective of this study is to determine whether there is a significant relationship between the well-being of teacher candidate's and their skills to solve problems. This study was conducted using relational scanning method. Research group consisted of teacher candidates studying at Ahmet Keleşoğlu education faculty. In this study, Subjective Well-being Scale developed by Dost (2004) and Social Problem Solving Inventory-short form developed by D'Zurilla and his colleagues were utilized. Analysis of data was performed using SPSS 15 for windows (2006) program. While there is a positive relationship between well-being of teacher candidates and sub-dimensions of social problem solving approaching the problem in a positive way, rational problem solving, there is a negative relationship between the well-being of teacher candidates and sub-dimension of approaching the problem negatively.

Key words: Teacher cadets, subjective wellbeing social problem solving skill.

SUMMARY

Purpose and significance: In terms of a teacher, establishing normal relations being assertive on negative situations. Not exaggerating a problem as hard to solve, being a role model are only possible with efficiency in social skills. One of the social skills that play a determining role in terms of establishing positive communication with his or her environment is problem solving skill. Solving the problems encountered in school environment is very crucial in terms of attaining the individual and institutional objectives for teachers. Teachers who have skills to solve problems aim to teach students with skills to solve problems are the locomotive power of society. Main objective of this study is to determine whether there is a significant relationship between subjective well-being levels of teacher candidates and their skills to solve problems.

Method: This study was designed based on relational scanning method. Research group consisted of teacher candidates studying in Konya University, Ahmet Keleşoğlu Education Faculty. A group of 318 teacher candidates have been selected by using convenience sampling method among the under graduates studying in teacher section who wanted to participate in study in a voluntary way. In this study, subjective well-being scale developed by Dost (2004) and social problem solving inventory short form developed by D'Zurilla and his colleagues were utilized. Analysis of data was performed using SPSS 15 for windows program.

Discussion and conclusion: While there is a positive relationship between subjective well-being of teacher candidates and their skill to solve problems in terms of sub-dimensions of approaching the problem positively, rational problems solving there is a negative relationship when it comes to sub-dimension of approaching the problem negatively. It has been found that teacher candidates who have high levels of subjective well-being life satisfaction and who are efficient in terms of succeeding the objective set are capable of approaching the social problems positively and paying attention them. As the subjective well-being increases the levels of self-efficiency and positive determination of a person about himself or herself, it decreases the levels of pessimism, inconfidence about problem solving, irritation and annoyance occurring in a difficult situation. Those who have high levels of subjective well-being, spend their lives positively and behave in a rational way, those who have high levels of subjective well-being resort to prudent behavior such as postponing to solve problem, being passive and waiting a problem being solved on its own. Moreover, the higher the levels of subjective well-being, the approaches which are inadequate to solve problems, individual, in wary, in rush and deficient are seen less.

¹ Dr. Ruhi YİĞİT Konya, İl Emniyet Müdür Yrd. KONYA, dr.ruhi-yigit@hotmail.com.

Öğretmen Adaylarının Öznel İyi Oluşu ile Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ruhi YİĞİT²

ÖZ: Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Konya ilindeki Konya üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde okumakta olan sınıf öğretmeni adaylarından oluşmaktadır. Araştırmada, Dost (2004) tarafından geliştirilen Öznel İyi Oluş Ölçeği ile D' Zurilla ve ark. (2002) tarafından geliştirilen 25 maddelik Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Formu (Social Problem Solving Inventor-Short Form) kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 15 for Windows (2006) programında yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öznel iyi oluşu ile sosyal problem çözme ölçeği alt boyutları arasında probleme olumlu yönelim alt boyutu, rasyonel problem çözme alt boyutları arasında pozitif, probleme olumsuz yönelim, kaçınma tarz ve dikkatsiz dürtüsüz alt boyutları arasında ise negatif yönde bir ilişki vardır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni adayları, Öznel iyi oluş, Sosyal problem çözme becerisi.

GİRİŞ

Mutluluk, psikolojide öznel iyi oluş kavramıyla ele alınmaktadır. Öznel iyi oluş, bireyin yaşamını olumlu değerlendirmesi ve olumlu yargı bildirmesi anlamına gelmektedir. Öznel iyi oluş, tek boyutlu bir yapı değildir. Öznel iyi oluşun, olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumu olmak üzere üç önemli göstergesi vardır. Öznel iyi oluşun olumlu duygulanım boyutunda, Neşe, heyecan, gurur, ümit, ilgi ve güven gibi duygular yer alır. Olumsuz duygulanım boyutunda ise, üzüntü, suçluluk, nefret ve öfke gibi duygular yer alır. Yaşam doyumu boyutunda, bireyin çeşitli yaşam alanlarındaki doyumuna yönelik değerlendirmeleri yer alır (Myers ve Deiner 1995). Öznel iyi oluşun yaşam doyumu, önemli yaşam alanlarında doyum, olumlu duygular ve düşük düzeyde olumsuz duygular olmak üzere birkaç alt boyutu bulunmaktadır (Deiner 2001, Lyubomirsky, King, & Diener, 2005). Öznel iyi oluş ve yaşam doyumu çoğu kişi tarafından yaşamın temel hedefleri olarak belirtilmektedir. Öznel iyi oluş bireyin yaşamını ne şekilde değerlendirdiği ile yakından ilişkilidir. Mutluluğa ulaşabilmede, bireyin hedefleriyle, bu hedeflere hangi ölçüde ulaşabildiği konusundaki fikirleri arasındaki uyum ya da uyumsuzluğun belirleyici rol oynadığı öne sürülmektedir (Rask, Astedt-Kurki and Laippala. 2002). Öznel iyi oluşun bilimsel ve duygusal olmak üzere iki ana bileşeni vardır: Bilimsel bileşen yaşam doyumu algısını belirler, diğer bir deyişle yaşam doyumu mutluluğun bilimsel yönünü oluşturur (Dorahy, Lewis and Schumaker, 2000). Duygusal bileşen ise olumlu ve olumsuz duygulanımı içerir (Rask ve ark. 2002). Öznel iyi oluş, bireyin yaşamı 'olumlu' biçimde değerlendirmesini gerektirir. Bununla ilişkili olarak olumlu duygulanım, doyum, kendini adayabilme, bağlanma ve yaşam anlamını beraberinde getirir (Diener ve Seligman 2004). Yapılan çalışmalarda öznel iyi oluşun günlük yaşamdaki engellenmeler, maddi durum, yaşam olayları, bireysel hedefler ve kişilik özellikleri gibi etkenlerle belirlendiği ortaya koyulmuştur. Bireysel ve kültürel değer sistemleri de öznel iyi oluşla yakından ilişkilidir (Rask ve ark. 2002) Rask, Kurki ve Paavlianien'in (2003), çalışmasına göre aile içerisinde açık iletişimin, karşılıklı duygusal yakınlığın olması, ergenin kendisini aileden yalıtılmış hissetmemesi, etkileşimde güvenin olması durumunda ergen öznel iyi oluşunun arttığı görülmüştür. Joronen ve Kurki'nin (2005) çalışmasına göre de, ergen öznel iyi oluşu üzerinde etkili olan aile ile ilgili altı faktör bulunmaktadır. Güvenli ev ortamı, sevgi atmosferi, açık iletişim, aile üyesinin aileye katılımı (ait olma), dışsal ilişkiler ve aile içerisinde kişisel önem duygusunun hissedilmesi anılan faktörlerdendir. Park'ın (2004), çalışmasına göre ise, ergen öznel iyi oluşunu etkileyen dört önemli faktör bulunmaktadır. Destekleyici anne-babaya sahip olmak, zor işlerin üstesinden gelme, olumlu yaşam olayları ve önemli bireylerle gerçekleştirilen ilişkiden yüksek düzeyde doyum alma bu faktörlerdendir. Tuzgöl Dost (2006) ise üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının, ana-baba tutumları, fiziksel görünüşlerinden memnuniyetleri, dini inançları ve oluş

² Dr. Ruhi YİĞİT Konya, İl Emniyet Müdür Yrd. KONYA, dr.ruhi-yigit@hotmail.com.

düzeylerinin, algılanan ekonomik durumları, algılanan denetim odakları açısından anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Cenkseven (2004), arkadaşlarla birlikte olmanın sosyal ve psikolojik gereksinimlerin karşılanması açısından önemli olduğunu, arkadaş ilişkisinden algılanan hoşnutluğun, öğrencilerin psikolojik ve öznel iyi olmalarının yordayıcısı olduğunu belirtmektedir. Çeşitli araştırma sonuçları iyimserliğin öznel iyi oluşla olumlu bir ilişki içinde olduğuna işaret etmektedir. Aydın ve Tezer (1991) iyimserlik arttıkça bireylerin genel sağlık durumlarının da iyileştiğini ve iyimser öğrencilerin akademik alanda da daha başarılı olduklarını bulmuşlardır.

Yaşamdaki hızlı değişimler olumlu ve olumsuz yönleriyle çağımız insanını eskiye nazaran daha fazla etkiler duruma gelmiştir. Bununla birlikte insanın fiziksel ve sosyal çevredeki değişimlere ve gelişmelere uyum gücünü artırıcı, problem çözmesini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması gerekmektedir. Çağımız insanının karşılaştığı problemlerin çeşitliliği ve karmaşıklığı, insanların problem çözebilmeye yeterli bakış açısına sahip olması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Deniz, Arslan ve Hamarta, 2002). Bingham (1998) problem çözmeyi belli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı gerektiren süreçler bütünü olarak görmektedir. Gelişen ve hızla değişen toplum yapısı içinde yaşamın hemen her alanında problemlerle sürekli karşılaşan insan için problem çözme becerisi oldukça önemlidir. Bu konuda birey ne kadar becerikli olursa, bireyin çevreyi algılama biçimi ve davranışları o kadar dengeli ve sağlıklı olur (Çınar, Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2009) Problem çözme süreci, bilişsel, duyuşsal ve devinışsel becerileri gerektiren karmaşık bir süreçtir. Birey problem çözme ile bir amaca ulaşma, o amaca ulaşmak için araçlar geliştirme ve bunu yaparken de karşılaşılan engelleri aşma işlevleri yerine getirilmiş olur (Ellis ve Siegler, 1994). Çam ve Tümkaya (2006), sosyal problem çözmeyi kişinin gerçek yaşamında her gün karşı karşıya kaldığı problemlerini çözmeye kullandığı etkili başa çıkma yollarını keşfetmesi ve etkili bilişsel davranış süreçlerini üretmesi şeklinde tanımlamıştır. Sosyal problem çözmeye ilgili yapılan çalışmalarda problem çözenin, probleme yönelme ve problem çözme becerileri/stilleri olmak üzere iki boyutta ele alındığı görülmektedir (Heppner, 1978; D’Zurilla ve Nezu, 1990). Bu yaklaşımların birinde problem çözme, 1) Problem çözme güveni, 2) Kişisel kontrol ve 3) Yaklaşma-kaçınma boyutları ile değerlendirilmektedir (Heppner ve Petersen, 1982). Sosyal problem çözme teorisi çerçevesinde ise problem çözme, 1) Probleme olumlu yönelme, 2) Probleme olumsuz yönelme, 3) Rasyonel problem çözme, 4) İçtepesel-dikkatsiz stil ve 5) Kaçınan stil olarak açıklanmıştır (Maydeu-Olivares ve D’Zurilla, 1996). Ergenler için sosyal problem çözme envanteri geliştiren Frauenknecht ve Black (1995) problem çözmeyi, 1) Doğal oluşum, 2) Probleme yönelme ve 3) Problem çözme becerileri olarak ele almışlardır. Sosyal problem çözme yaklaşımı içinde değerlendirilen bir başka çalışmada (Çam ve Tümkaya, 2007) kişilerarası problem çözme, 1) Probleme olumsuz yönelme, 2) Yapıcı problem çözme, 3) Kendine güvensizlik, 4) Sorumluluk almama ve 5) Israrıcı-sebatkâr yaklaşım olarak boyutlandırılmıştır. Problem çözme becerisi de önemli bir sosyal beceri ve kişilik özelliği olarak tıpkı karar verme becerisi gibi gelişim dönemleri içinde kazanılmakta olup, bireyin sosyal uyumunu ve günlük yaşama yönelik başarısını yakından etkilemektedir (Heppner ve Anderson, 1985; Arenofsky, 2001). Başka bir deyişle problem çözme becerisi, günlük yaşamda karşılaşılan karmaşık problemlerin çözümünde kullanılan becerileri ifade etmekte olup (Zadnik ve Loss, 1995), bireyin geçmiş yaşantılarından şimdiki zamana dek günlük yaşamda karşılaştığı problemlerle başa çıkma amacıyla kullandığı çözüme yönelik eylemlerinin birikiminden ve bu yaşantıları algılama biçiminden oluşmaktadır (Ittenbach ve Harrison, 1990). Diğer yandan günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin etkili biçimde çözüme kavuşturulması, bireyin güçlükler karşısında baş etme becerilerini kullanarak direnç kazanmasına ve uyumu dengeli bir biçimde sürdürmesine yardımcı olmaktadır. Korkut da (2004), daha etkili bir yaşam için problem çözme ve karar verme becerilerinin yeterli düzeyde olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu açıdan ele alındığında, birey günlük yaşamda karşılaştığı problemleri çözmeye uğraşırken sahip olduğu bilişsel, duyuşsal ve davranışsal kapasitelerini kullanmak zorunda kalmaktadır (Reis ve Heppner, 1993). Böylece birey günlük yaşamda karşılaştığı basit ya da karmaşık problemlerden, kişisel gelişim açısından önemli yaşantılar olarak yararlanabilme fırsatını bulabilmekte ve becerilerini geliştirebilmektedir. Kişilerarası problem çözme sosyal problem çözme kapsamında yer almaktadır. Sosyal problem çözenin alt boyutlarından probleme yönelim, probleme olumlu yönelim ve probleme olumsuz yönelim olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002). Probleme olumlu yönelim problemi yararlanılacak bir fırsat olarak değerlendirme, problemlerin çözülebilir olduğuna

inanma (iyimserlik), problem çözüme yeterliklerine güvenme, problem çözüme ilişkin yapıcı bilişsel yapılar dizisidir (Maydeu-Olivares ve D'Zurilla, 1996). Probleme olumsuz yönelim ise genel bir eğilim olarak problemi mutluluk için tehdit olarak algılama (kötümserlik), problem çözüme yeterliliklerine güvenmeme, problemlerle karşılaşınca kolayca öfkelenme ve üzülmeyi içeren fonksiyonel olmayan ve ket vurucu bilişsel bir dizidir (D Zurilla ve Chang, 1995). Akılcı problem çözüme rasyonel, açık ve etkili problem çözüme becerilerinin sistematik bir şekilde uygulanması olarak tanımlanır (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu- Olivares, 2004). İçtepisel-Dikkatsiz yaklaşım problem çözüme stratejileri ve tekniklerini aktif bir şekilde uygulayan fonksiyonel olmayan problem çözüme deseni olarak tanımlanır (Belzer, D'Zurilla ve Maydeu-Olivares, 2002). Kaçınan yaklaşım erteleme, pasiflik ve bağımlılıkla tanımlanan fonksiyonel olmayan problem çözüme desendir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2002).Gücüyeter (2003), ergenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri ile kendilerini kabul düzeyleri arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışma yapmıştır. Ergenlerin kendilerini kabul düzeyleri arttıkça daha çok problem çözüme ve sosyal destek arama stratejilerini kullandıkları; kendilerini kabul düzeyleri düştükçe de daha çok kaçınma stratejisini kullandıkları belirlenmiştir. Özer (2001) ergenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri ile benlik imajları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu çalışmada, olumsuz benlik imgesi sergileyen ergenlerin kaçınma stratejisini kullandıkları sonucuna varmıştır. Kişi hayatı boyunca karşılaştığı gerçek yaşam problemlerini yaşamdan doyum sağlamak ve mutlu olmak için çözmek zorundadır (Dora, 2003). Kendisini problem çözümede yeterli olarak algılayanların kişilerarası ilişkilerde daha girişken, daha olumlu benlik algısına sahip oldukları ve akademik yönden daha uygun çalışma yöntemleri ve durumları sergiledikleri saptanmıştır (Şahin, Şahin ve Heppner,1993). Öğretmenlerin sağlıklı insan ilişkileri kurabilmesi, karşılaşılan sorunların çözümünde gayret gösterebilmesi, olumsuz durumlar karşısında irade gösterebilmesi ve sorunu çözülemeyecek bir olumsuzluk olarak çevresine yansıtmaması, iyi bir rol model olabilmesi sosyal becerilerde yeterli olmasıyla mümkündür. Bireyin çevresiyle olumlu iletişim kurabilmesinde belirleyici rol oynayan sosyal becerilerden biri de problem çözüme becerisidir. Öğretmenlerin buldukları okul ortamında karşılaşacakları problemleri çözmeleri bireysel ve örgütsel olarak amaçlarına ulaşması açısından son derece önemlidir. Toplum ve aile hayatı bakımından öğretmenlerin problem çözümedeki becerileri; sorunlara bakış açısı, empati yapabilmesi ve sorunlara çabuk, kati ve pozitif çözüm yolları bulup uygulayabilmesi gereklidir. Çünkü öğretmenin problem çözüme becerisine sahip olması ile olumlu psikolojik bir ortam sağlanabilir. Problem çözüme yeterliliği, bireyin yaşamla mücadelesinde, kendini ortaya koymada belirleyicidir. Problem çözüme becerisi yüksek olan öğretmenler, yine problem çözüme başarısına sahip öğrenciler yetiştirmeyi dener. Toplumun gelişmesinde problem çözüme yetisine sahip bireylerin lokomotif gücü oluşturacağı söylenebilir. Bunun oluşması da kişinin kendi problemleriyle etkili bir biçimde baş etme konusundaki kendini değerlendirmesine bağlıdır (Güçlü, 2003, 274). Yukarıdaki ifadelerden hareketle öğretmen adayları için sosyal problemleri çözüme becerisi önemlidir. Bu becerilerini olumlu etkileyecek olan öznel iyi oluşlarının geliştirilmesi de eğitimciler açısından gereklilik olarak değerlendirilmelidir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın evreni Konya ili Konya üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu ise, Konya üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde okumakta olan sınıf öğretmeni adaylarından oluşmaktadır. Çalışma için araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler arasından uygun (convenience) örnekleme yöntemi ile 318 kişilik çalışma grubu seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Öznel İyi Oluş Ölçeği

Dost (2004) tarafından geliştirilen Öznel İyi Oluş Ölçeği 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin amacı bireylerin yaşamları hakkındaki bilişsel değerlendirmeleri ile olumlu ve olumsuz duyguların sıklığı ve yoğunluğunu belirleyerek öznel iyi oluş düzeylerini saptamaktır. Öznel iyi oluş ölçeği, yaşam alanlarına ilişkin kişisel yargılar ile olumlu ve olumsuz duygu ifadelerinden oluşmaktadır. Cevaplama

sistemi her ifade için “ (5) Tamamen Uygun”, “ (4) Çoğunlukla Uygun”, “ (3) Kısmen Uygun”, “ (2) Biraz Uygun” ve “ (1) hiç Uygun Değil” olarak beşli Likert ölçeği şeklindedir. Her bir maddenin puanları “ 5 ile 1 “ arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin 26’ sı olumsuz ifade şeklindedir. Olumsuz ifadeler 2, 4, 6, 10, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 43 ve 45. maddelerdir. Olumsuz ifadelerin puanlanması tersine çevrilerek yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 46, en yüksek puan 230’dur yüksek puan öznel iyi oluş düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir (Dost, 2004).

Sosyal Problem Çözme Envanteri – Kısa Formu (SPÇE-KF) (Social Problem Solving Inventory-Short Form)

D’ Zurilla ve arkadaşları (D’ Zurilla ve ark., 1995; Maydeu-Olivares ve D’ Zurilla, 1996; Social Problem Solving Inventory; SPSI) geliştirdikleri Sosyal Problem Çözme Envanterini ilerleyen yıllarda gözden geçirerek yenilemişler ve oluşturdukları bu yeni ölçeğe Revize Edilmiş Sosyal Problem Çözme Envanteri (D’ Zurilla ve ark., 2002; Social Problem Solving Inventory-Revised ;SPSI-R) adını vermişlerdir (Akt. D’ Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004). Araştırmada sosyal problem çözme becerileri ile ilgili verileri toplamak amacıyla D’ Zurilla ve ark. (2002) tarafından geliştirilen 25 maddelik Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Formu (Social Problem Solving Inventor-Short Form)’ nun kullanılmasına karar verilerek araştırma kapsamında Türkçe’ ye uyarlaması ve bazı geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır.

Süreç

Ölçekler 2011 yılı içerisinde Konya ilinde Konya üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilere dağıtılmak suretiyle uygulanmıştır. Uygulamada gönüllülük ve ulaşılabilirlik esas alınmıştır. Uygulamalar tamamlandıktan sonra toplanan veriler araştırmacıların yönergesi doğrultusunda Microsoft Excell programına girilmiş ve sonar SPSS 15 (2006) programına aktarılmıştır. Analizlerin tümü SPSS 15 for Windows (2006) programında yapılmıştır. Değişkenler arasındaki korelasyonun hesaplanmasında Pearson Çarpım Momentler Korelasyon analizi, ikiden fazla grup arasındaki farkı test etmede ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öznel iyi oluşun Sosyal problem çözme becerisi düzeyini yordama gücünü test ederken ise regresyon analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo. 1 Öznel iyi oluş ölçeği ile sosyal problem çözme Ölçeği Arasındaki İlişki

	Probleme Olumlu Yönelim	Probleme Olumsuz Yönelim	Rasyonel Problem Çözme	Kaçınma Tarz	Dikkatsiz Dürtüsüz
Öznel İyi Oluş r	.38**	-.33**	.36**	-.30**	-.31**

*p<.05 **p<.01

Öğretmen adaylarının öznel iyi oluş ile sosyal problem çözme ölçeği alt boyutları arasında probleme olumlu yönelim alt boyutu, rasyonel problem çözme alt boyutları arasında pozitif, probleme olumsuz yönelim, kaçınma tarz ve dikkatsiz dürtüsüz alt boyutları arasında negatif yönde bir ilişki vardır.

Öznel iyi oluş sosyal problem çözme alt boyutları puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Öznel iyi oluş olumlu yönelimdeki toplam varyansın %14’ünü, olumsuz yönelimdeki varyansın %11’ini, rasyonel alt boyutundaki varyansın %13’ünü, kaçınmadaki varyansın %9’unu ve dikkatsiz/dürtüsel alt boyutundaki varyansın %9’unu açıklamaktadır.

Tablo. 2 Sosyal Problem çözme alt boyutlarının yordayıcısı olarak Öznel iyi oluş

Dependent variable (Sosyal Problem Çözme)	R	R ²	F	β	t
Olumlu Yönelim	.37	.14	47.951	.38	5.671***
Olumsuz Yönelim	.33	.11	34.932	-.32	14.201***
Rasyonel	.38	.13	42.912	.36	5.592***
Kaçınma	.30	.09	28.731	-.30	11.582***
Dikkatsiz/dürtüsel	.31	.09	30.692	-.31	12.771***

***
 $p < .001$

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmen adaylarının sahip oldukları öznel iyi oluş ve sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin ortaya çıkartılması için yapılan çalışmadan elde edilen bulgular ışığında tartışma süreci gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen ilk bulguda; Öğretmen adaylarının Öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılmış olup anlamlı farklılaşma görülmüştür. Öğretmen adaylarının öznel iyi oluş ile sosyal problem çözme ölçeği alt boyutları arasında probleme olumlu yönelim alt boyutu, rasyonel problem çözme alt boyutları arasında pozitif, probleme olumsuz yönelim, kaçınma tarz ve dikkatsiz dürtüsüz alt boyutları arasında ise negatif yönde bir ilişki vardır. Öznel iyi oluş düzeyi yüksek, yaşam doyumu iyi, koyduğu hedeflere ulaşabilme konusunda etkili olan öğretmen adaylarının yaşantılarında karşılaştıkları sosyal problemlere olumlu, gerçekçi bir şekilde yöneldikleri problemi görmezden gelmedikleri ve dikkatli bir şekilde problemin üzerine gittikleri bulgusu elde edilmiştir, yaşamını olumlu değerlendiren ve yaşamından doyum alan bireylerin çevreleriyle olan etkileşimde ve karşılaştıkları sosyal problemlerin çözümünde daha etkili olacakları açıktır. Etkili çözümler üretebilen bireyler, sonuç ile olması gerekeni karşılaştırarak, çözüm yollarının tümünü düşünür, duygularını inceler, problem çözme yeteneklerinin varlığına inanır, karşılaştıkları problemlerinin çoğunu çözebileceklerine inanırlar. Öznel iyi oluşun yüksek olması problem çözmeye ilişkin olumlu bir durum ortaya çıkartmaktadır. Elde edilen bulguyu destekler tarzda Hamarta'nın (2009), üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme, benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında; benlik saygısı ve yaşam doyumunun probleme olumlu yönelme ve akılcı problem çözme ile pozitif, probleme negatif yönelme, içtepisel dikkatsiz problem çözme stili ve kaçınan problem çözme stili ile negatif ilişkili olduğu bulgusu elde edilmiştir. İnsanlar, tehdit ya da güçlükler karşısında uyum sağlama ve başa çıkma mekanizmalarını, bir başka deyişle, psikolojik ve biyolojik kapasitelerini kullanarak geliştirirler (Skinner, 1995). Cooper ve ark. (1995, s.402)'ına göre "çevresini zihinsel veya fiziksel etkinliklerle değiştirmeyi başaran kişi, kendi etkileşim ortamlarını da kontrol edebilmekte, çevresine hâkim olabilen kişi sürekli değişen çevreyle başa çıkabilmekte, uyum sağlamakta ve etkileşim içinde olabilmektedir". Ryff bu nedenlerle, çevreye hâkim olmanın psikolojik iyi oluşun bir göstergesi olduğunu düşünmüş ve kuramına bir alt boyut olarak almıştır. (Ryff ve arkadaşları, 1999, s.250). Güler'in (2006) yaptığı; duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelediği araştırmasında; ilköğretim okulu öğretmenlerinin duygusal zekâ puanlarının yüksek olduğunu ve problem çözüme yaratıcı oldukları bulgusunu elde etmiştir. Ayrıca bu iki kavram arasında aynı yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Von Kampen'in (2004) çalışmasında öğrencilerin sosyallik, sorumluluk, hoşgörü, dışa dönüklük ve uyarlılık özellikleri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüksek öznel iyi oluşa sahip olan bireylerin, etkili problem çözme becerilerine sahip oldukları, özgeci davranışlar sergiledikleri, stresli yaşam olayları karşısında daha dirençli oldukları da bulunmuştur (Frisch 2000,

Veenhoven 1989). Şahin' e göre (2009) kendilik algıları olumlu ve iç kontrol odaklı kişilerin, çatışma çözme süreçlerinde pozitif ve yapıcı çözüme ulaşmada, daha etkili yaklaşımlar benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Benzeri bir çalışmada Kaya (1992), üniversite öğrencilerin algıladıkları problem çözme beceri düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri, benlik değerlerinin sürekliliği düzeyleri, depresif duygulanım düzeyleri, insanlara güven duyma düzeyleri, eleştiriye duyarlılık düzeyleri, psikosomatik belirti düzeyleri ve kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme düzeyleri arasında önemli ilişki bulunmuştur. Ayrıca problem çözme becerisini en iyi yordayan değişkenler olarak ta benlik saygısı, eleştiriye duyarlılık, insanlara güven duyma ve kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme bulunmuştur. Grawitch, Munz ve Eliot (2003) tarafından yapılan çalışmalarında, yüksek ve düşük özerklik duygu durumu ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak, özerklik duygusu yüksek öğrencilerin düşük olanlara oranla daha fazla ve çabuk çözüm yolu ürettikleri tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen ikinci bulguda; Öznel iyi oluş, Sosyal Problem çözme ölçeğinin probleme olumlu yönelim alt boyutunu. 14 düzeyinde açıkladığını yani yordadığını söyleyebiliriz. . Elde edilen bulguya göre öznel iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin probleme olumlu yaklaşım düzeylerinin de daha yüksek olduğu görülmektedir. Öznel iyi oluşu yüksek bireylerin problemi yararlanılacak bir fırsat olarak değerlendirmeleri, çözülebileceğine inanmaları ve yeterliklerine güvenmeleri ve zamanı belirleyerek problemi çözmek için çaba sarfetmeleri probleme olumlu yönelimi artıracaktır. Öznel iyi oluş, bireyin yaşamı 'olumlu' biçimde değerlendirmesini gerektirir. Bununla ilişkili olarak olumlu duygulanım, doyum, kendini adayabilme, bağlanma ve yaşam anlamını beraberinde getirir (Diener ve Seligman 2004). Öznel iyi oluşa ait bireyin yaşamını olumlu değerlendirmesinin onun problemlere de olumlu yaklaşımını beraberinde getireceği beklenebilir. Elde edilen bulguya yakın bir bulguda Hamarta (2009), benlik saygısı ve yaşam doyumunun probleme olumlu yönelme ile pozitif ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Heppner, Reeder ve Larson'ın (1983), 500 üniversite öğrencisi üzerinde yüksek ve düşük problem çözme becerisi düzeyinin çeşitli bilişsel değişkenlerle ilişkisini incelediği araştırmasında; kendini etkili problem çözücü olarak algılayan öğrencilerin diğerlerine göre bilişsel etkilerinden daha çok zevk aldıklarını, benlik algılarının yüksek ve kendini eleştirme puanlarının düşük olduğu, probleme daha fazla odaklanabildikleri tespit edilmiştir. Grawitch, Munz ve Eliot (2003) ise özerklik duygusu yüksek öğrencilerin düşük olanlara oranla daha fazla ve çabuk çözüm yolu ürettikleri tespit etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguda; Öznel iyi oluşun sosyal Problem çözme ölçeğinin probleme olumsuz yönelim alt boyutunu. 11 düzeyinde açıkladığını yani yordadığını söyleyebiliriz. Genel olarak öznel iyi oluşun bireyin kendine yeterliği, kendi hakkındaki olumlu değerlendirmeyi yükselteceğinden kişilerdeki problemi mutluluk için tehdit olarak algılama (kötümserlik), problem çözme yeterliliklerine güvenmeme, problemlerle karşılaşınca kolayca öfkelenme ve üzülme içeren olumsuz yönelimi ters yönde etkileyeceği beklenen bir süreçtir. Hamarta (2009), da benlik saygısı ve yaşam doyumunun probleme negatif yönelme ile negatif ilişkili olduğu bulgusunu elde etmiştir. Chang, D'Zurilla ve Sanna (2004) tarafından 205 üniversite öğrencisi yapılan saldırganlık davranışı ile problem çözme ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada; düşük benlik saygısına sahip bireylerin probleme daha az olumlu yaklaştıkları bulgusunu elde etmişlerdir.

Araştırmanın başka bir bulgusuna göre; Öznel iyi oluş Sosyal Problem çözme ölçeğinin rasyonel problem çözme yönelim alt boyutunu. 13 düzeyinde açıkladığı yani yordadığını söyleyebiliriz. . Öznel iyi oluşun bireyin yaşamını olumlu değerlendirmesi ve olumlu yargı bildirmesini sağlayacağı ve problem çözümünde akılcı, davranmasını kolaylaştıracağı açık ve etkili problem çözme becerilerinin sistematik bir şekilde uygulanmasına yardımcı olacağı, beklenen bir durumdur. Dolayısıyla araştırmadan elde edilen ve öznel iyi oluşun sosyal problem çözümlerinin rasyonellik alt boyutunu pozitif yönde artırması olumlu bir durumdur. Benzeri olan Hamarta (2009),nın çalışmasında benlik saygısı ve yaşam doyumunun akılcı problem çözme ile pozitif, ilişkili olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu da; Öznel iyi oluşun Sosyal Problem çözme ölçeğinin kaçınma tarz yönelim alt boyutunu. 09 düzeyinde açıkladığı yani yordadığını söyleyebiliriz. Sosyal problem çözmede erteleme, pasiflik ve kendiliğinden çözülmesini bekleme gibi manalara gelen kaçınan yaklaşımın yaşamını iyi değerlendirme, yaşamdan doyum almayı içinde barındıran öznel iyi oluştan

ters yönde etkileneceği açıktır. Benzeri bir çalışmada Strough ve ark. (2003) problem çözmede başarısız bireylerin gerçekte davranışsal olarak aktif olmalarına karşın sürekli bir problemden diğerine geçtikleri ve sonuçta hiçbir çözüm bulamadıklarını saptanmıştır. Ayrıca Hamarta (2009),nın çalışmasında; benlik saygısı ve yaşam doyumunun probleme kaçınan problem çözme stili ile negatif ilişkili olduğu bulgusunu elde etmiştir. Gücüyeter (2003), ise Ergenlerin kendilerini kabul düzeyleri arttıkça daha çok problem çözme ve sosyal destek arama stratejilerini kullandıkları; kendilerini kabul düzeyleri düştükçe de daha çok kaçınma stratejisini kullandıkları belirlenmiştir. Chang, D’Zurilla ve Sanna (2004) tarafından 205 üniversite öğrencisi yapılan saldırganlık davranışı ile problem çözme ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmasında da; düşük benlik saygısına sahip bireylerin problemden kaçınma davranışını daha çok sergiledikleri bulgusunu elde etmiştir.

Araştırmadan elde edilen son bulguda; Öznel iyi oluş Sosyal Problem çözme ölçeğinin dikkatsiz/dürtüsel yönelim alt boyutunu. 09 düzeyinde açıkladığı yani yordadığını söyleyebiliriz. Yaşam doyumu iyi olan ve yaşamını iyi değerlendiren bireylerin sosyal problem çözümünde yetersiz, bireysel, dikkatsiz aceleci ve eksik çabaları içeren dikkatsiz ve dürtüsel yaklaşımlarının azalacağı beklenen bir gerçektir. Bu tarzı benimseyen kişilerin daha az sayıda alternatif ürettikleri, genellikle dürtüsel olarak akıllarına ilk gelen yolu izledikleri gözlenmektedir. Tipik olarak bu problem çözme becerisini kullanan birey sadece birkaç çözümü dikkate alır (Arslan, 2009). Bu problem çözme becerisini kullanan bireylerin alternatifleri ve bunların olası sonuçlarını hızlı, dikkatsiz ve sistemsiz bir biçimde değerlendirdikleri belirtilmektedir. Beklentileri ile elde ettikleri sonuçları dikkatsiz ya da yeterli olmayan şekilde değerlendirmeleri bu bireylerin öne çıkan bir diğer özelliklerindedir (Bilgin, 2010).Araştırmadan elde edilen bulguya benzer bir bulguda Hamarta (2009), benlik saygısı ve yaşam doyumunun, içtepsel dikkatsiz problem çözme stili ile negatif ilişkili olduğunu göstermiştir. Chang, D’Zurilla ve Sanna (2004) nın çalışmalarında düşük benlik saygısına sahip bireylerin daha fazla probleme dikkatsiz ve dürtüsel yaklaşım gösterdikleri bulgusunu elde etmiştir. Ladouceur (1998) ve arkadaşlarına göre, problem çözmede başarılı olan kişilerin, problemin çözümü sırasında dürtüsel davranmayıp sistematik olarak çözüm yoluna gittikleri gözlenmiştir, problem çözmede başarısız bireylerin ise gerçekte davranışsal olarak etkin olmalarına karşılık, sürekli bir sorundan diğerine atladıkları ve sonuçta hiçbir çözüm bulamadıkları saptanmıştır.

Eğitim ve öğretim hayatının yoğunlaştığı, geleceğe yönelik kaygıların arttığı ve önemli kararların alındığı Öğretmen adaylarının eğitimi sürecine problemlerin sıklıkla eşlik ettiği görülmektedir. Bu nedenle; sosyal problemlerle başa çıkabilme düzeyinin, geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Öznel iyi oluşun problem çözme becerisinde etkili olduğu görülmektedir Bu çerçevede öğretmen adaylarına öznel iyi oluşu artırıcı eğitimler verilmelidir. Araştırma, çeşitli çalışmalarla desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Arenofsky, J. (2001). Developing your problem-solving skills. *Career World*, 29(4), 18–21.
- Arslan, Y.(2009). Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aydın, G. ve Tezer, E. (1991). İyimsizlik, sağlık sorunları ve akademik başarı ilişkisi. *Psikoloji Dergisi*, 7 (2), 2–9.
- Belzer, K. D., D’Zurilla, T. J., & Maydeu-Olivares, A. (2002). Social problem solving and trait anxiety as predictors of worry in a college student population. *Personality and Individual Differences*, 33, 573-585.
- Bilgin, A. (2010). Üniversite öğrencilerinin çeşitli değişkenlere ve denetim odağına göre problem çözme beceri algıları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bingham, A. (1998). Çocuklarda problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi. (Çeviri: A. F. Oğuzkan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi
- Bouffard-Bouchard, T. Parent, S. ve Larivee, S. (1991). Influence of self-efficacy on self-regulation and performance among junior and senior high-school students. *International Journal of Behavioral Development*,14, 153–164.
- Cenkseven, F. (2004). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının

- incelenmesi. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana
- Chang, E. C. D’Zurilla, T. J. ve Sanna, L. J. (2004). *Social problem solving: Theory, research and training*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Cooper, H., Okamura, L., McNeil, P. (1995b), “Situation and Personality Correlates of Psychological Well-Being: Social Activity and Personal Control”, *Journal of Research in Personality*, 29, p. 395-417.
- Çam, S. (1997). İletişim becerileri eğitimi programının öğretmen adaylarının ego durumlarına ve problem çözme becerisi algılarına etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çam, S. & Tümkaya, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası problem çözme, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2), 119–132.
- Çam, S. & Tümkaya, S. (2007a). Kişilerarası Problem Çözme Envanteri’nin (KPÇE) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28, (3), 95 111.
- Çınar, O. Hatunoğlu, A. ve Hatunoğlu, Y. (2009). Öğretmenlerin problem çözme becerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 215–226.
- Deiner, E. (2001). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national Index. *American Psychologist*, Vol.55. No.1, 34–43.
- Deniz, M. E., Arslan, C. ve Hamarta, E. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerilerinin Çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 31, 374–389.
- Diener E, Seligman MEP (2004) Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5:1–31.
- Dora, S. (2003). Sosyal Problem Çözme Envanteri (Revize Edilmiş Formu)’nin Türkçeye uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dorahy MJ, Lewis CA, Schumaker JF ve ark. (2000) Depression and life satisfaction among Australian, Ghanaian, Nigerian, Northern Irish, and Swazi University Students. *J Soc Behav Pers*, 15:569–580.
- D’Zurilla, T.J. & Nezu, M. (1990). Development and preliminary evaluation of the Social Problem-Solving Inventory: Psychological assessment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2(2),156–163.
- D’Zurilla, T. J. & Chang, E. C. (1995). The relations between social problem solving and coping.
- D’Zurilla, T. J. Nezu, A. M. & Maydeu-Olivares, A. (2002). *Manual for the social problem solving Inventory - revised (SPSI-R)*. North Tonawanda, NY: Multi-Health Systems.
- D’Zurilla, T. J. Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2004). Social problem solving: Theory and assessment. In E. C. Chang, T. J. D’Zurilla, & L. J. Sanna (Eds.), *Social problem solving: Theory, research, and training*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Ellis, S. & Siegler, R.S. (1994) Development of problem solving. *Thinking and Problem Solving- Handbook of perception and cognition* (Sternberg, R.J.), Academic Press, USA. 336–363.
- Frauenknecht, M. & Black, D.R. (1995). Social Problem-Solving Inventory for adolescents (SPSI-A): Development and preliminary psychometric evaluation. *Journal of Personality Assessment*, 64 (3), 522–539.
- Frisch MB (2000) Improving mental and physical health care through quality of life therapy and assessment. *Advances in quality of life: Theory and research*, E. Diener & D.R. Rahtz (Eds.), Dordrecht, Netherlands, Great Britain: Kluwer Academic Publishers, s.207–241.
- Grawitch M. J., Munz D. C., Eliot E. K. (2003). Promoting creativity in temporary problem solving groups: the effect of positive mood and autonomy in problem solving definition on idea-generating performance, *-Group Dynamics- theory researc and practise*, 7 (3), 200–213.
- Güçüyeter, N. (2003). Lise Öğrencilerinin Kullandıkları Başa Çıkma Stratejileri İle Kendini Kabul Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Güçlü, N. (2003). Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, (160), 273–279.
- Güler, A. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile

- Problem çözüme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hamarta, E. (2009). A prediction of self-esteem and life satisfaction by social problem solving. *Social Behavior and Personality*, 37(1), 73–82.
- Heppner, P. P. (1978). A review of the problem solving literature and it's relationship to the counseling process. *Journal of Counseling Psychology*. 25 (5), 365–375.
- Heppner, P.P. & Petersen, C.H. (1982). The development and implications of a personal problem – solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29, 66–75.
- Heppner, P. P., Reeder, B. L., & Larson, L. M. (1983). Cognitive variables associated with personal problem solving appraisal: Implications for counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 30(1), 537–545.
- Heppner, P.P. ve Anderson, W.P. (1985). The relationship between problem solving self-appraisal and psychological adjustment. *Cognitive Therapy and Research*, 4, 415–427
- Ittenbach, R.F. ve Harrison, P.L. (1990). Predicting ego-strength from problem-solving ability of college student. *Measurement & Evaluation in Counseling & Development*, 23(3), 128–137.
- Joronen, K. Kurki, A. (2005). Familial contribution to adolescent subjective well-being. *International Journal of Nursing Practice*, 11.3.125–133.
- Kaya, N. “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Benlik Saygıları Arasındaki İlişkiler” Yayınlanmamış Master Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1992.(ss. 118–119).
- Korkut, F. (2004). Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ladouceur R, Blais F, Freeston MH, Dugas MJ. Problem solving and problem orientation in generalized anxiety disorder. *J Anxiety Disord* 1998; 12:139-152.
- Lyubomirsky, S., King, L. A., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect. *Psychological Bulletin*, 131, 803-855
- Maydeu-Olivares, A. & D’Zurilla, T.J. (1996). A factor-analytic study of the social problem solving inventory: An Integration of theory and data. *Cognitive Therapy and Research*, 20 (2), 115–133.
- Mayer, R. E. (1998). “Cognitive, metacognitive, and motivational aspects of problem solving” *Instructional Science*. 26, 49-63
- Minnesota Zadnik, M.G. ve Loss, R.D. (1995). Developing numerical problem-solving skills through estimations of quantities in familiar contexts. *Australian Science Teachers Journal*, 41(1), 15–19.
- Myers D, Deiner E (1995) Who is happy. *Am Psychol Soc*, 6:1- 19.
- Özer, İ. (2001). Ergenlerin Stres Yaşantılarında Kullandıkları Başa Çıkma Stratejilerinin Benlik İmajı İle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Park, N. (2004). The role of subjective well-being in positive youth development. *The ANNALS of American Academy of Political and Social Science*, Vol. 591, No.1, 25–39.
- Rask K, Astedt-Kurki P, Laippala P (2002) Adolescent subjective well-being and realized values. *J Adv Nurs*, 38: 254–263.
- Rask, K., Kurki, P. ve Paavilainen, E. (2003). Adolescent Subjective Well-Being and Family Dynamics. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 17, 129- 138
- Reis, S.D. ve Heppner, P.P. (1993). Examination of coping resources and family adaptation in mothers and daughters of incestuous versus nonclinical families. *Journal of Counseling Psychology*, 40(1), 100–108.
- Ryff C.D. Magee, J.W., Kling, C.K., Wing, H.E., (1999), Forging Macro-Micro Linkages in the Study of Psychological Well-Being, *The Self and Society in Aging Processes*, (Ed. Ryff C.D., Magee, J.W.), Springer Publishing Company, New York, p. 247-278.
- Skinner, E.A. (1995). *Perceived Control, Motivation, And Coping*. CA: Sage. Staudinger, U. M.
- Strough, J. Patrick, J. H. Swenson, L.M. Cheng, S. & Barnes, K.A. (2003). Collaborative everyday problem solving: Interpersonal relationships and problem dimensions. *Aging and Human Development*, 56, 43–66.
- Şahin, N. Şahin, N. & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving

- Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379–396.
- Şahin, N.Hisli, N.Basım, N.Çetin, F .(2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı Türk psikiatri Dergisi, 2009; 20(2): 153–163
- Tuzgöl-Dost, M. (2004). College Students' Subjective Well-Being Levels. Hacettepe University, Ankara: Unpublished Doctoral Thesis.
- Tuzgöl- Dost, M. (2006). Subjective well-being among university students. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 188–197.
- Von Kampen, R. G.(2004). The realtion of cognitive ability and personality traits to 360 degree assesments of problem solving behaviors in the Workplace, Ph D. Thesis, Walden University.